

Projectplan Museumpark Vonk

Om als samenleving te kunnen samenleven, heb je verbindende verhalen en een gedeelde geschiedenis nodig. Daarom ontwikkelt het Eindhoven Museum (waaronder ook het preHistorisch Dorp valt) op dit moment Museumpark Vonk. Een plek waar transformatiemomenten uit de geschiedenis van de Brainport regio tot leven worden gebracht met ontwerpers, 'communities' uit Eindhoven en het museumteam, en vervolgens gebouwd worden door bezoekers samen met MBO studenten in het open museumatelier: de maakschuur. Museumpark Vonk wordt een museum voor, door en met bezoekers en het is als geen ander in staat om de kracht van geschiedenis op een laagdrempelige manier te laten ervaren: begrip van de geschiedenis stelt ons in staat het heden te begrijpen en de toekomst te maken.

Wij vragen Brabant C om een eenmalige financiële bijdrage van € 598.500 (waarvan 25% als lening) om realisatie van Museumpark Vonk mede mogelijk te maken. In dit projectplan zoomen we in op die onderdelen van Museumpark Vonk, waarvan wij denken dat die het beste aansluiten op de doelstellingen van Brabant C, namelijk de ontwikkeling van het Maakschuurconcept, de daarbij behorende werkwijze en de ontwikkeling van drie interactieve installaties, oftewel vonken. We hopen van harte dat tijdens het lezen de spreekwoordelijke vonk bij u overslaat en u geïnspireerd raakt om mee te bouwen aan Museumpark Vonk.

Aanleiding

Brainport Eindhoven is de meest innovatieve regio van Noord-Brabant en zelfs een van de meest innovatieve van heel Europa. Het is een regio van 160 nationaliteiten, van doeners, denkers en dromers en beslissers. Maar hoe is dit zo gekomen en welke historische ontwikkelingen gingen hieraan vooraf? De lokale geschiedenis vertelt het verhaal van mondiaal relevante ontwikkelingen. Als je nu als inwoner, nieuwkomer, Brabander of bezoeker hier een antwoord op wilt krijgen, is er nergens een plek waar je binnen kunt wandelen en wordt meegenomen in de boeiende geschiedenis van deze unieke Brabantse regio. Met Museumpark Vonk gaat Eindhoven Museum hier verandering in brengen.

Projectbeschrijving

Eindhoven Museum werkt aan de ontwikkeling van een nieuw museumconcept genaamd Museumpark Vonk. De bedoeling is dat het museum op de huidige locatie van het preHistorisch Dorp uitbreidt en transformeert tot een nieuwe museumformule. Museumpark Vonk verhaalt straks 15.000 jaar geschiedenis van de stad en regio Eindhoven en licht die historische transformatiemomenten uit, waarbij de vonken letterlijk en figuurlijk oversloegen. Het museum gaat samen met bezoekers, makers, het onderwijs en bedrijfsleven die historische transformatiemomenten verbeelden door grote interactieve installaties, oftewel 'vonken' te bouwen in de zogenaamde Maakschuur. 'Samen geschiedenis mee-maken' is daarom het leidend thema van Museumpark Vonk. Dat hebben we vertaald in een vernieuwende werkwijze, waarbij maken vroeger en nu, samenwerking en geschiedschrijving samenkomen en we uitdrukking geven aan het unieke DNA van de hightech stad en regio Eindhoven.

Museumpark Vonk is opgebouwd uit vier hoofdonderdelen, namelijk de introshow, historische collectietijdlijn en Maakschuur die allemaal onderdeel zijn van het duurzaam gebouwde entreegebouw met publiektoegankelijk dakpark en het museumpark. We lichten de onderdelen hieronder toe:

Interactieve introshow

We ontvangen bezoekers eerst met een wervelende interactieve introshow. Die vertelt kort en krachtig het grotere verhaal en de ontwikkelingen van de regio. Daarbij maakt het publiek actief keuzes vanuit welk perspectief een historische gebeurtenis verteld wordt. Zo wordt de bezoeker op een laagdrempelige manier duidelijk gemaakt dat de geschiedenis telkens anders geschreven kan worden en dat je keuze invloed heeft op het beeld van het verleden dat je krijgt.

Historische collectietijdlijn

In de collectietijdlijn wordt vervolgens de historische canon van stad en regio Eindhoven met behulp van collectiestukken gepresenteerd, waarbij bezoekers tevens een *preview* krijgen van de verdiepende verhalen die in de Maakschuur en het museumpark aan bod komen. Ook hier kan de bezoeker keuzes maken vanuit welke standpunten historische gebeurtenissen verteld worden. Samen met de introshow laten we zo de bezoekers op een natuurlijke en toegankelijke manier ervaren dat de geschiedenis niet eenduidig is en dat je daar als bezoeker ook zelf invloed op uit kunt oefenen.

Maakschuur

Vervolgens nodigen we de nieuwsgierig geworden bezoekers uit om de Maakschuur in te stappen om samen met andere bezoekers geschiedenis mee te maken en daarna het park met de vonken te ontdekken. De vonken worden ontworpen door toonaangevende Brabantse makers en na een intensief ontwikkel- en bouwproces—waarbij co-creatie en participatie centraal staan—in het museumpark geplaatst. Zo bouwen we continue aan een interactief en avontuurlijk museumpark, waar de bezoeker straks al wandelend een reis door de tijd maakt.

Museumpark

Voor de realisatie van Museumpark Vonk wordt het huidige preHistorisch Dorp uitgebreid van 1,6 hectare naar circa 3,5 hectare en er wordt een nieuw entreegebouw met daarin de Maakschuur opgetrokken. De uitbreiding geeft tevens een duurzame groene impuls aan de directe omgeving doordat het aanpalende rijschoolterrein —een huidige dissonant in de Genneper Parken— plaats maakt voor nieuw openbaar park en de museumuitbreiding. Museumpark Vonk zal in 2025 opengaan en verwacht jaarlijks ten minste 110.000 bezoekers te trekken. Met de mix van binnen- en buitenaanbod kunnen we een halve dagbesteding aanbieden én het hele jaar door open zijn.

Maatschappelijk belang

Met Museumpark Vonk levert Eindhoven Museum een belangrijke bijdrage aan het culturele voorzieningenniveau van de Brainport Regio én we ontwikkelen ook een nieuwe werkwijze om publiek op een actieve wijze te betrekken bij geschiedenis en erfgoed. Het is ons daarbij nadrukkelijk te doen om het maatschappelijk impact van het instituut museum als zodanig te vergroten en bij te dragen aan innovatie van de landelijke museumsector. Juist in een samenleving waarin sprake is van toenemende sociaaleconomische tweedeling en polarisatie, hebben we gedeelde verhalen nodig om samen te kunnen blijven leven. Een gedeelde geschiedenis—hoe divers en uiteenlopend ook—vormt hierbij een onmisbare basis. In het huidige maatschappelijke debat komt steeds duidelijker naar voren dat de geschiedschrijving niet eenduidig is. In Museumpark Vonk nemen we het publiek op toegankelijke en niet-belerende wijze daarin mee. Dat lukt in onze optiek alleen als erfgoed en geschiedenis ook daadwerkelijk van en voor iedereen wordt. Daarom is ons uitgangspunt 'samen geschiedenis mee-maken' consequent doorvertaald in de co-creatieve en participatieve werkwijze van de Maakschuur. Het publiek krijgt een stem in hoe we historische ontwerpen presenteren, maar geeft hier ook letterlijk vorm aan door mee te bouwen aan de representatie hiervan door middel van de vonken. Op deze manier staat Eindhoven Museum een radicale democratisering van de geschiedschrijving voor, waarbij het museum meerstemmigheid, co-creatie en betrokkenheid van lokale gemeenschappen combineert met een breed participatief publieksbereik.

Meerwaarde voor de Brabantse culturele infrastructuur

Met Museumpark Vonk krijgt Noord-Brabant er een onderscheidend cultuurhistorisch museum bij met een bovenregionaal bereik dat een verrijking en aanvulling vormt voor het culturele aanbod. Juist in de regio Zuidoost Brabant is er een hiaat in het vrijetijd- en culturele aanbod voor cultureel bezoek in breed familieverband. Met Museumpark Vonk dragen we volgens Visit Brabant bij aan het slechten van dit hiaat. Ook de provincie Noord-Brabant onderkent dit belang en draagt daarom eenmalig € 400.000 bij aan Museumpark Vonk. (NB, de provincie financiert een afzonderlijk deel, zoals in de projectbegroting inzichtelijk is gemaakt).

Doordat we in de Maakschuur constant aan nieuwe vonken bouwen, zal Museumpark Vonk ook een structurele rol vervullen als opdrachtgever richting Brabantse makers. We maken gebruik van en stimuleren lokaal ontwerp en hedendaags ambacht én fungeren als platform om dit met een breed publiek te delen. Hiermee vervullen we als innovatief opdrachtgever een structurele plek in het culturele ecosysteem. Daarbij bieden we het onderwijs en in het bijzonder het mbo een aanvullende leeromgeving, waarin creatieve ontwikkeling, praktijkervaring, techniek en vakman/vrouwschap permanent een plek krijgen.

Doordat vonken altijd op co-creatieve en participatieve wijze tot stand komen, stimuleren we continue samenwerkingen tussen lokale gemeenschappen, makers, producenten, onderwijs en bedrijfsleven. We bieden lokale gemeenschappen daarbij een podium om hun aandeel in de rijke historie van Noord-Brabant tot uiting te brengen. Daarnaast staan ambachten, technische innovaties uit de geschiedenis en doorontwikkelingen in de innovaties van nu centraal in de beeldende visualisaties van de maker (ontwerper en/of kunstenaar), waarmee deze met de vonk een historisch transformatiemoment verbeeldt. Het publiek gaat in de Maakschuur en het park aan de slag met deze ambachten om een bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de vonk. Op die manier komen niet alleen ambacht en innovatie samen, maar ook de amateur en professional werken samen aan een ontwerp. In de volgende paragrafen lichten we het museumconcept en de werkwijze toe en onderbouwen we de meerwaarde voor de Brabantse culturele infrastructuur.

Artistieke visie

Voor we ingaan op het concept van de Maakschuur en de daarbij behorende werkwijze, lichten we eerst toe wat 'vonken' nu precies zijn en welke artistieke visie hierachter schuilgaat. Vonken zijn interactieve iconische installaties die een omwenteling of belangrijk moment uit de geschiedenis van de regio Eindhoven verbeelden. In bijlage 1 is het stijlboek voor de vonken toegevoegd. In bijlage 2 is het schetsontwerp van de vonk 'De Nieuwkomers' bijgevoegd om u een indruk te geven van hoe een vonk er uit kan zien en welke interactieve en co-creatieve principes eraan ten grondslag liggen. De vonk 'De Nieuwkomers' verbeeldt migratie door de eeuwen heen.

De vonken die in het museumpark te zien zullen zijn en in de Maakschuur ontwikkeld worden zijn van hoogwaardige beeldende kwaliteit. De iconische vorm en beeldtaal nodigt het publiek uit om het historische verhaal dat een vonk presenteert te ontdekken. Het concept van de vonken is nog nooit eerder door een museum of erfgoedinstelling toegepast. Uniek is de combinatie waarbij toonaangevende makers een ontwerp voor een iconische installatie ontwikkelen, het publiek hen aan de voorkant van input voorziet en vervolgens meebouwt aan de totstandkoming ervan. De artistieke kwaliteit en het cultureel onderscheidend vermogen zit hem daarom niet alleen in het eindresultaat, maar juist in de combinatie van de methode van het 'samen geschiedenis mee-maken'.

Het concept van de vonken is ingegeven vanuit onze visie dat het historisch openluchtmuseum als museumcategorie actualisatie behoeft. Waar historische openluchtmusea in feite statische verzamelingen van historische gebouwreconstructies zijn en op klassieke wijze tijdperken presenteren, verbeelden vonken de geschiedenis op een manier die beter aansluit op de belevingswereld van het hedendaagse publiek. Niet de historische jaartallen en feiten staan voorop, maar juist door verwondering, ontdekking en interactie bezoekers maken bezoekers kennis met historisch thema's. Omdat bezoekers zelf meedenken en meebouwen aan vonken worden die thema's ook van hen. Vonken zijn daarmee zowel 'draggers' voor *storytelling* en tegelijkertijd projecten die een inclusieve geschiedschrijving en beoefening mogelijk maken door de wijze waarop ze met het publiek tot stand komen. Museumpark Vonk draagt (inter)nationaal bij aan innovatie in de museum- en erfgoedsector door een breed publiek een geheel nieuwe manier van ontsluiting van erfgoed en cultuurhistorie te bieden.

Om het museumconcept goed uit de verf te laten komen, zullen er al vier vonken gerealiseerd worden voordat de Maakschuur in gebruik genomen kan worden en de daarbij behorende werkwijze volledig toegepast kan worden. Deze eerste vier vonken zijn dus vanaf de opening van Museumpark Vonk al in het museumpark te zien. Daarvoor zijn we samenwerkingen aangegaan met de volgende makers: Atelier van

Asseldonk, Kiki & Joost, Tinker Imagineers en Werkstatt. Aart van Asseldonk en Kiki & Joost zijn gevestigde ontwerpers met internationale reputatie en presentaties van hun werken in Milaan, en diverse galerieën o.a. in Parijs en New York. Werkstatt is een veelbelovend jong architectuur ontwerpcollectief. Zij wonnen de Maaskant Prijs in 2022 en zijn in hetzelfde jaar genomineerd voor Architect van het Jaar. We werken kortom met makers van wie het werk van uitzonderlijke kwaliteit is en die culturele ambassadeurs van Brabant zijn. En hier stopt het natuurlijk niet, want ieder jaar dient een nieuwe vonk ontworpen te worden en geven we hiervoor een andere maker de opdracht.

Opzet van de Maakschuur

Het doel van de activiteiten in de Maakschuur is duidelijk: samen geschiedenis mee-maken. Het is een werkplaats waar professionele makers samen met bezoekers, scholieren, studenten en vrijwilligers werken aan vonken. In de Maakschuur zijn altijd drie vonken in verschillende stadia van ontwikkeling te zien. De Maakschuur is verdeeld in drie zones. In elke zone wordt één jaar aan één fase van een vonk gewerkt; zo kunnen er drie vonken tegelijk in ontwikkeling zijn en is er voor bezoekers altijd veel te beleven. Zo wordt voor de bezoeker ook zichtbaar waar we naartoe werken. Na een jaar schuift een vonk door naar de volgende zone. Zone 1 is het **atelier** waar we samen met de bezoekers verhalen schrijven en ontwerpen, zone 2 is het **constructie-eiland** waar MBO leerlingen met vaklui het frame van een vonk bouwen. In de **afwerkplaats** in zone 3 maken we samen met bezoekers de vonk af. In die laatste werkplaats zie je als bezoeker dus het eindresultaat ontstaan door je eigen toevoeging. Deze opzet maakt bezoekers telkens nieuwsgierig naar de volgende fase: een mooie aanleiding voor herhaalbezoek. Elk jaar rolt er een nieuwe vonk het park in om te beleven. Elk jaar verandert Museumpark Vonk door de handen van de deelnemende bezoekers en gemeenschappen.

Werkwijze Maakschuur

Er zijn vijf fasen waarin bezoekers deelnemen aan de bouw van het museum: (1) meedenken (2) mee vormgeven (3) mee maken (4) mee plaatsen (5) mee beleven. De eerste drie fasen vinden plaats in de Maakschuur en de laatste twee in het park. Bezoekers kunnen in elke fase op verschillende manieren deelnemen omdat deze parallel van elkaar plaatsvinden. Hieronder wordt het inclusieve ontwerpproces verder toegelicht:

1) Meedenken – co-creatie en participatie

Welk transformatiemoment uit de geschiedenis wordt gekozen om uit te werken tot een vonk en welke invalshoeken er worden belicht, hangt mede af van het advies en feedback van onze bezoekers en gemeenschappen uit de regio. We stellen hiervoor een soort stadsraad in: een adviesraad van betrokken Eindhovenaren met een diverse achtergrond in expertise, culturele achtergrond, sociaal maatschappelijke achtergrond, gender, religie, leeftijd en beperking. Zij komen een paar keer per jaar bij elkaar om het museum te adviseren over de onderwerpen (waarom en wat), aanpak (hoe) en netwerk (met wie) van de vonken en vormen een klankbordgroep om ontwikkelingen binnen het museum aan voor te leggen. Daarnaast worden de mogelijke onderwerpen van toekomstige vonken voorgelegd aan het publiek om op te reageren en te associëren. Hiervoor wordt o.a. de eerste zone in de maakschuur gebruikt: het atelier. We gebruiken ‘the wisdom of the crowd’ om te komen tot een breder begrip van het onderwerp en hoe dit resoneert met onze bezoekers. Bedrijven uit de regio kunnen participeren met techniek en kennis. Vanaf het begin is er een bekende maker (ontwerper of kunstenaar) bij dit inclusieve proces betrokken om de input vanuit de gemeenschap mee te nemen in het ontwerp.

2) Mee vormgeven – co-creatie

Om van een concept tot een verhaal en een vorm te komen, wordt er per gekozen onderwerp een projectteam ingericht dat in alle fasen van het ontwerpproces intensief samenwerkt met een werkgroep met relevante vertegenwoordigers van gemeenschappen uit Eindhoven en omgeving, die inhoudelijk aansluiting vinden bij het onderwerp. Deze kunnen zijn voorgedragen uit de stadraad of het projectteam is proactief op zoek gegaan naar relevante partners met ervaringsdeskundigheid of ‘lived experiences’. Zij voorzien het projectteam, bestaande uit vier museummedewerkers, van dialoog, input, advies, feedback

en netwerk om tot een betekenisvol, gedragen en relevant verhaal te komen dat recht doet aan verschillende invalshoeken van de geschiedenis. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een werkgroep met vertegenwoordigers uit de bijvoorbeeld Turkse, Marokkaanse, Italiaans, Spaanse en Drentse eerste generatie immigranten die destijds in Eindhoven zijn komen wonen om voor Philips te werken. Dit inclusieve co-creatie proces wordt begeleid door een curator publiek/procesbegeleider. Daarnaast wordt deze werkgroep ook ingezet om toegang te krijgen tot mogelijke toekomstige collectiestukken of bruiklenen die betekenisvol kunnen zijn om het verhaal te vertellen en om eventuele hiaten in de collectie aan te vullen.

Zone 1 in de Maakschuur is ingericht voor deze twee fasen in het ontwikkelproces van vonken. Het ademt de sfeer van een makers atelier. In het decor zie je een korte uitleg van het onderwerp en het gekozen verhaal, quotes, historisch beeldmateriaal, eerste schetsen, ontwerptekeningen, proefmodellen en maquettes om je heen. Het bruist en borrelt van de ideeën. Je staat hier als bezoeker letterlijk aan de wieg van een nieuw verhaal.

3) Mee maken: co-creatie & participatie

Als het ontwerp klaar is, schuift het door naar Zone 2: het constructie-eiland. In deze zone wordt doorlopend samengewerkt met MBO vakstudenten, deskundige vrijwilligers en technische vaklui om het ontwerp samen uit te werken en uit te voeren. Hiermee vormt dit constructie-eiland een inspirerende aanvullende leeromgeving voor MBO studenten van o.a. het Summa college die in de Maakschuur buiten de klas aan het werk kunnen. Dit onderdeel is voor de bezoekers demonstratief van opzet. Dat wil zeggen dat bezoekers kunnen toekijken hoe ervaren makers samen met leerlingen uit het vaktechnisch onderwijs werken aan de constructie van de vonk. Bezoekers krijgen uitleg over het verhaal van de vonk, het ontwerp en de bouwwijze, maar doen nog niet zelf mee. Het is imposant en indrukwekkend om naar te kijken vanwege de schaal, het geeft bovendien een serieuze ondertoon aan wat hier samen gebouwd wordt. Metershoge *artist impressions* en ontwerptekeningen laten zien waaraan gewerkt wordt. We enthousiasmeren hier bezoekers om straks ook zelf mee te doen aan de afbouw.

In Zone 3 wordt de Vonk verder afgemaakt en afgewerkt samen met bezoekers. Door middel van korte inloopworkshops kunnen bezoekers onder leiding van professionals direct aan de slag met het maken van een concreet onderdeel van de vonk. Of je nu heel handig bent of twee linkerhanden hebt, iedereen kan meedoen. Voor bezoekers met een beperking worden aangepaste handelingen tijdens de workshop aangeboden. Bezoekers werken zij aan zij aan lange werkbanken waar veel mensen tegelijk aan de slag kunnen. Het onderdeel wordt vervolgens door de deelnemer zelf of een professional bevestigd aan de vonk. Zo ziet de deelnemer direct wat zijn of haar bijdrage is aan een vonk en maakt de deelnemer zich het historisch verhaal letterlijk eigen. Daarbij zal tijdens de korte inloopworkshops tevens aandacht worden besteed aan de toepassing van een historisch ambacht in de hedendaagse context van de Maakschuur. Op die manier laten we bezoekers spelenderwijs de relevantie van het historisch ambacht ervaren en valt alle inhoud op zijn plaats, namelijk maken, ambachten en het historische transformatiemoment dat de vonk uitbeeldt.

4) Mee plaatsen - participatie

Als een vonk af is wordt de installatie op feestelijke wijze uit de Maakschuur getrokken en in het park geplaatst. De nieuwe vonk wordt gedoopt zoals een nieuw schip, geopend zoals een nieuwe tentoonstelling. De plaatsing van een vonk is een terugkerend evenement in het voorjaar. Desgewenst kunnen sommige vonken in de regio worden geplaatst of onderdeel uitmaken van optochten, zoals de Brabantse Dag of Carnaval. Ieder jaar is er dus een soort wisseltentoonstelling omdat er een nieuwe vonk klaar is. In totaal plaatsen we maximaal 10 vonken in het museumpark. Zodra het aantal van 10 bereikt is, breken we één van de bestaande vonken af en gebruiken de materialen zoveel mogelijk om een nieuwe vonk te bouwen. Op die manier is Museumpark Vonk altijd in beweging en zal het nooit statisch worden.

5) Mee beleven – activatie & interactie

De collectie vonken die in de Maakschuur zijn ontwikkeld, bieden verschillende niveaus van interactiviteit die passen bij de verschillende type deelnemers. Sommige vonken maken de bezoeker nieuwsgierig, zetten aan het denken en lokken fysieke interactie uit. Kinderen worden uitgenodigd ermee te spelen, klimmen en klauteren, terwijl volwassenen tegelijkertijd het verhaal achter de vonk ontdekken. Andere vonken zijn juist gericht op samen het verhaal beleven, omdat men moet samenwerken om het verhaal te activeren.

Pilot

Op dit moment doen we een pilot om onderzoek te doen naar de werkwijze om vonken op inclusieve wijze te ontwerpen en maken. Hierdoor kunnen we onze werkwijze verder aanscherpen en voorbereidingen treffen om de organisatie voor te sorteren op een nieuwe manier van werken.

Beleving Museumpark

In de Maakschuur zelf staat het proces van het maken centraal, het eindresultaat beleef je in het park of in de regio. Na het bezoek aan de maakschuur begint in het museumpark een verrassende ontdekkingsreis door de geschiedenis. De route door het museumpark is chronologisch opgebouwd, zodat de bezoeker als het ware een tijdreis doorloopt. We beginnen bij de vonk 'De Nieuwkomers', die bij de opening reeds is ontwikkeld en gebouwd. Door met deze vonk te beginnen, zetten we de verhalen van inwoners en nieuwkomers over de afgelopen 15.000 jaar centraal. Het museumpark start dus vanuit het perspectief van de mensen die er ooit leefden en getuigenissen van huidige inwoners. De route loopt verder in de chronologische volgorde van de historische ontwikkelingen. Eerst komen we bij de onderdelen die nu al gerealiseerd zijn in het preHistorisch Dorp: de historische reconstructies van de jagers en verzamelaars, de eerste boeren, de feodale tijd en het ontstaan van de stad. Dan komen we bij de vonk 'Industrialisatie', die de omwenteling laat zien van het eenvoudige markt- en handelsstadje rond 1800 tot de industriële stad rond 1900. De volgende vonk is die van 'Eindhoven Company Town', waarmee we laten zien hoe vergaand Philips de stad vormgegeven heeft op zowel economisch, sociaal-maatschappelijk als ruimtelijk gebied. De laatste vonk 'Brainport' verhaalt tenslotte de ontwikkeling van de crisis van de jaren negentig met de massaontslagen bij Philips en het faillissement van DAF tot de succesvolle, wereldvermaarde hightech regio.

Naarmate Museumpark Vonk langer open is, zullen er meer vonken en dus historische verhalen en thema's aan het museumpark worden toegevoegd. Zo wordt in de loop der jaren de verhaallijn van het museum steeds rijker en diverser, net zoals de gemeenschappen die zich tijdens het ontwikkelproces van vonken aan het museum verbonden hebben. De vonken die vanaf opening reeds in het museumpark staan worden grotendeels door de provincie Noord-Brabant gefinancierd. De drie vonken in de Maakschuur, die zich ieder in een andere fase van ontwikkeling bevinden (atelier, constructie en afbouwen) zijn onderdeel van deze aanvraag bij Brabant C. Deze drie vonken worden namelijk voor het eerst ontwikkeld volgens de werkwijze, terwijl dat bij de eerdergenoemde vier vonken nog niet het geval is, omdat de Maakschuur dan nog niet in operationeel is.

Doelstellingen

Uit de beschrijving van de artistieke visie en de Maakschuur werkwijze zijn diverse doelstellingen af te leiden. In het onderstaande schema expliciteren we die:

Doelstelling	Beoogd resultaat
	Artistiek/inhoudelijk
Het verleden van de Brainport Eindhoven regio toegankelijk én actueel maken voor een breed publiek.	110.000+ bezoeken Hoger aandeel bezoekers met een laag sociaaleconomische status t.o.v. landelijke museumbenchmark
Bijdragen aan een inclusievere geschiedschrijving en presentatie	Goedwerkende museale methode die inclusieve geschiedvorming en meerstemmige interpretatie bevordert.
De collectie van EM een vast toegankelijk podium geven	Jaarlijks worden tientallen objecten uit de collectie tentoongesteld
	Maatschappelijk impact

Museum is een facilitator van co-creatieve en inclusieve cultuur- en erfgoeddeelname.	Aanvullende leeromgeving voor het MBO, in het bijzonder vaktechnisch onderwijs
	Lokale en regionale gemeenschappen ervaren dat het museum een plek is waar hun geschiedenis wordt gedeeld.
Bijdragen aan innovatie landelijke museumsector.	De nieuwe werkwijze van Museumpark Vonk wordt regelmatig als best practice genoemd in artikelen en bijeenkomsten van museumprofessionals. Het museum organiseert op verzoek van andere musea kennissessies.
Versterken van de culturele infrastructuur van Noord-Brabant, in het bijzonder op het gebied van erfgoed en cultuurhistorie van Brainport Eindhoven.	Realisatie van Museumpark Vonk Ontwikkeling en borging van makers netwerk vanuit structureel opdrachtgeverschap voor vonken.
Cultureel ondernemerschap	
Duurzame financiële exploitatie uit gecombineerde inkomstenstromen.	100.000+ bezoeken Jaarlijks gemiddeld exploitatieresultaat met een EBITDA van 5%

Doelgroepen

Museumpark Vonk is voor iedereen die interesse heeft in geschiedenis, maakprocessen en een inspirerend, uniek dagje uit. Hierbij onderscheiden we verschillende hoofddoelgroepen, die we in lijn met de werkwijze van de maakschuur onderverdelen in doelgroepen waarmee we een co-creatie proces aangaan en doelgroepen die participeren:

Doelgroepen co-creatie:

- Internationals uit Brainport Eindhoven
- Specifieke gemeenschappen, afhankelijk van de inhoudelijk thema's van de vonken
- Leerlingen uit het MBO vaktechnisch onderwijs
- Makers: ontwerpers en ambachtslieden
- Vakmensen uit de regionale maakindustrie

Participatie:

- Families: Eindhoven en Brabanders tot bovenregionaal en internationaal
- Geoefende museumbezoekers
- Primair onderwijs
- Medewerkers uit regionale maakbedrijven

Marketingstrategie

De opschaling en de transformatie van Eindhoven Museum tot Museumpark Vonk heeft tot doel de unieke cultuurhistorie en identiteit van de stad en regio Eindhoven voor een breed publiek toegankelijk te maken. Aansluitend op de Maakschuur werkwijze geven we invulling aan de marketingstrategie. In de aanloop naar de opening van Museumpark Vonk onderscheiden we drie strategieën:

1. Het opbouwen van een netwerk van gemeenschappen rondom Museumpark Vonk vanuit bestaande activiteiten van het preHistorisch Dorp en in de ontwikkeling van vonken en deelopdrachten rondom aanleg van het museumpark en entreegebouw;
2. Voortbouwend op deze insteek, het uitbouwen van een netwerk van ambassadeurs. Dat kunnen zowel actief betrokkenen zijn, maar evengoed geïnteresseerden die we via nieuwsbrieven en sociale mediaberichten op de hoogte houden van de ontwikkelingen.
3. Het optuigen van een pr- en publiekscampagne, die kort voorafgaand aan de opening van Museumpark Vonk landelijk uitgerold wordt.

In bijlage 3 worden de eerste twee marketingstrategieën op concreet uitwerkingsniveau, voorzien van planning en marketingactiviteiten toegelicht.

Ondernemerschap

Aan Museumpark Vonk ligt een markttechnische verkenning en financiële haalbaarheidsstudie ten grondslag, die in 2019 door bureau ZKA is uitgevoerd. Uitgangspunt daarbij is dat Eindhoven Museum met gelijkblijvende gemeentelijke subsidie in staat moet zijn de grotere exploitatie van Museumpark Vonk te dragen. Omdat het eigen verdienvermogen van Eindhoven Museum sterk dient te stijgen is vanaf de start dit project vanuit een ondernemende opsteek opgezet. De businesscase is opgebouwd uit een drietal inkomstenstromen, namelijk hogere bezoekersaantallen en daarmee samenhangende inkomsten, openbare horeca en verhuur, die ook inkomsten uit niet-museumbezoekers genereert en projectsubsidies en sponsoring van vonken. Dit resulteert in een gebalanceerde mix van inkomstenbronnen, waardoor te grote afhankelijkheid van subsidies wordt vermeden en allerhande commerciële kansen benut worden. Aan de kostzijde is een benchmark met vergelijkbare musea uitgevoerd en op basis hiervan een raming van de exploitatiekosten gemaakt door ZKA. Recent hebben we n.a.v. de sterk gestegen prijzen de aannames van ZKA opnieuw geactualiseerd. De exploitatiebegroting is aangepast op gestegen loonkosten en inkooprijzen en resulteert in een EBITDA van gemiddeld 5%. Dit geeft voldoende ruimte om middelen te reserveren en/of financiering te kunnen aangaan om ook in de toekomst investeringen te kunnen blijven doen die ten goede komen aan de kwaliteit van het museumaanbod en publieksbereik.

Continuïteit na realisatie

We vragen bij Brabant C een eenmalige bijdrage aan voor de ontwikkeling van de nieuwe museale werkwijze, het interactie- en presentatieconcept van de Maakschuur en een drietal vonken die in ontwikkeling zijn in de maakschuur. Zoals uit de bovenstaande paragraaf blijkt zal na realisatie van het gehele project een duurzame museumexploitatie gevoerd worden, waarmee continuïteit geborgd is. Dit geldt niet alleen voor de financiële continuïteit, maar tevens ook inhoudelijk. Ieder jaar zal er een nieuwe vonk aan het museumpark worden toegevoegd en ook ieder jaar krijgt een maker een opdracht om een vonk te ontwerpen. Kortom, in het model van Museumpark Vonk is continuïteit vanuit zowel artistiek als cultureel ondernemerschap stevig gefundeerd.

Hoofdpijnen planning

We beogen Museumpark Vonk in 2025 te openen, maar we beginnen natuurlijk al veel eerder aan de ontwikkeling. De ruimtelijke ontwikkeling is reeds ingezet. De ontwikkeling en daarmee ook de planning van Museumpark Vonk is in hoge mate afhankelijk van ruimtelijke procedures. Op dit moment loopt er een bezwaarprocedure bij de Raad van State tegen de bestemmingsplanwijziging voor Museumpark Vonk. Wij hebben in de planning rekening gehouden met de proceduretijd en gaan ervanuit dat we voor de zomervakantie 2024 alle vergunningen rond hebben om te gaan bouwen. Afhankelijk van de start van de bouwwerkzaamheden opent Museumpark Vonk in het voor- of najaar van 2025. Vervolgens zullen we het eerste halfjaar na opening nog gebruiken om de werkwijze van de Maakschuur in de werkpraktijk verder aan te passen. We zullen namelijk ongetwijfeld dingen tegenkomen die we van tevoren niet voorzien hebben en om aanpassing vragen van de werkwijze en/of delen van de museumpresentatie.

De planning ziet er als volgt uit:

- April – December 2024: Start uitwerking SO en VO decor Maakschuur, uitwerking werkwijze en starten co-creatieve eerste pilots.
- Januari – Juli 2024: Uitwerking DO en technische tekeningen vonken en decor, verfijnen werkwijze en uitbreiden pilots, waaronder tenminste een nieuwe vonk.
- Augustus 2024 – oktober 2025: Productie en realisatie vonken en decor Maakschuur, vertalen werkwijze in praktische handleiding, training van medewerkers en uitvoeren van twee vonken.
- Realisatie en opening Museumpark Vonk: april 2025 (onder voorbehoud, afhankelijk van doorlopen procedures).
- Oktober 2025 – mei 2026: ingebruikname, analyseren en monitoren gebruik en aanbrengen aanpassingen op basis van nieuw verkregen inzichten uit de werkpraktijk.